

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: helys.-fordultuca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: 3t hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglertnél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilttér sora 20 kr.

Közigazgatási reform.

(Ss.) A közigazgatási reform szüksége ismét szönyegre került a képviselőház febr. 3-diki ülésében. Az adminisztráció nálunk hiányos, a gépezet kerekerei nem mindig vágnak össze, s ha igen, a mozgató erő vagy igen gyenge, vagy nem áll kellő arányban a regulátorral.

Az e fölötti vita folytán kiderült, hogy jobb és balpárt egyiránt meg vannak győződve a reformok szükségéről; csak hogy különböző dolgokban keresik a baj okait, s míg az egyik csak úgy hirtelenében is vél azon segíteni, a másik belátja, hogy itt és ebben csak hosszabb tanulmányozás és ennek alapján teendő győkeres orvoslat vezethet üdvös eredményre. A közigazgatás nálunk sokkal complicáltabb, mint Európa többi művelt államaiban. Nálunk az állami vagyis központi közigazgatás a tulerjes önkormányzattal kapcsolatos, a mi mindenestre lassítja a dolgok menetét, az ügyek elintézését.

Ámde a kisebb gyorsaság még nem okozna szerfölött nagy kárt, ha különben az eredmény kielégítő lenne, s ha minduntalan nem találkozánk a közügyek elintézése körül a huzás-halasztás sokféle, nem egyszer mesterkéltén is felidézett módozataival. Nem egyszer az ügyek csak azért hevernek, mert mint adminisztratívális műnyelven mondani szokás: még nem értek meg a kellő és kielégítő megoldásra.

Vannak esetek, midőn e műszólam a tiszta igazat fejezi ki; hanem vajmi gyakran saját tehetlensége, utóbb sem pótolható tájékozatlansága elpalástolására — ha nem a dolce far niente kedvéért — mentegetődzik vele az a gyengeség, mely a fac me talem, talis ero szirtjén hajótörést szenved, s ezt úgy titokban előre megérzi.

Tudva van, hogy adminisztratívális tehetségek és iskolázott alsóbbrendű erőkből nálunk sines bőség, pedig tapasztaljuk, mily szükség lenne ezekre fent és alant egyaránt.

Azonban e szükségesen sem határozati javaslatokkal, sőt hirtelenében készített törvényjavaslatokkal — még az incompatibilitás kimondásával se lehet segíteni; e bajt csak idővel lehet orvosolni, ha annak gyökerei részrehajlatlan buzgósággal felkutattatnak, s erős akarat és szakképzettség fog a mindenestre huzamos munkához, igazságérzettel páncélozottnan, a kor szükségéitől áthatottnan, nem engedvén befolyást magára semminemű melléktekintetnek.

Alkalom nyílt volt a közigazgatási reformra akkor, midőn újabb törvényeink alapján megyék, városok, községek újraszervezkedtek; az alsóbb rétegekben tehát már is tapasztalhatók a javulást, ha a közvetlen érdekeltek az ügyet kellő meghányásra-vetésre méltatják, a tárgy fontosságához mérten, s ha jól és általában jobban válogatnak; lehet, hogy ez utóbbin nem mindenütt teheték, vagy ha igen, a választhatás szűk körre szorult; más helyen meg sokan azt vélték, hogy az új restauratio is csak olyan kisebb érdekű, tehát nem kell fejöket sokat törni azon, kiket állítsanak a közügyek élére.

A központban, ott már a tapasztalat adatai bővebbek is lehetnek, tanulságosabbak is; józanul tehát onnan várhatjuk a közigazgatási reformban a lendületet, az első lépést, mely az önkormányzat sokfejűségét is éberségre, körültekintésre szólítandja.

A képviselőház pénzügyi bizottsá-

ga azt hozta javaslatba, vegye a miniszterium szakfértaik és modern adminisztratív eljárásában tapasztalatokkal bíró egyének meghallgatásával vizsgálat alá az adminisztratív egész rendszerét. Erre azonban Csengery A. azt jegyezte meg, hogy „az állam-administratív mellett egészen más adminisztratív is fejlődött ki, különösen a nagy pénzügyintézetknél és vállalatoknál, melyek némi tekintetben egyszerűbb, kevésbé költséges és mindenestre gyorsabb eljárást hoztak be. Tehát oly egyének is meghallgatandók, kik ezen téren is szereztek maguknak tapasztalatokat.”

E kettős szempontból indulván ki, nem lesz nehéz a baj kutterforrását fölfedezni, az orvoslat már több idei működést, előkészítést igénylendő; mert közigazgatási tehetségeket, szorgalmas és jól működő hivatalnokok légióit nem lehet ám egy toppintással a földből elidézni: ezeket nevelni kell, s nevelni is csak úgy lehet, ha egy czélszerű rendszer iskolájában nyerne elhivatásukra kellő kiképezetést.

Ennek a kérdésnek a megoldása — mint Csengery is hangsúlyozá, „a törvényhozásnak is egyik legnehezebb feladatai közé tartozik.”

Erre nézve tehát a hivatalnokok vizsgálat alá vétele, a hivatalok pályázás útján való betöltése, a hivatalnokok elbocsátásának szabályozása lehetnek jó eszközök, kivált a képtelen és henyéllő protegéek kirotálására; de sokkal palliatívabb természetűek, mintsem ezektől várhatók a győkeres javulást, ha mindjárt azokat az adminisztratív minden ágában és minden alkalommal lehetne és czélszerű is lenne alkalmazni. Ugyanis, ha a rossz hivatalnokot eltávolítják, ez által még nem teremnek elő a szakavatottak, azok, kik a helyeket úgy töltésék be, hogy a közigazgatás javulását ne csak remélni, de tapasztalni is lehessen.

Tagadhatlan, hogy e kérdésben az elharmarkodást kerülni kell; de miután a pártok e napokban is oly általánosan hangoztatták a reform szükségét, a beható tanulmányozást sem lehet hosszabb időre elodáznai; mert életbevágó dolgot jó kilenczszzer is megfontolni, — az is javára van a közügynek, ha a megérni stadiumát az elintéző felismerni, bevárni tudja, csak azt nem szabad engednie, hogy az eléérés processusa bekövetkezzék: akkor valami rothadt lenne Dániában.

Legújabb táviratok.

Zágráb, febr. 4. Verőcezemegye nagygyűlése e hó 19. hivatott össze. Szerénymegye nagygyűlése elhatározta az uralkodó éhség növekvésének megállítására erőlyesen intézkedni. — A nemzeti párt kebelében nyomott hangulat uralkodik.

Szent-Pétervárr febr. 4. A „Petersb. Journal“ jelent: Az Orosz- és Angolország közt a középázsiai határok megállapítása és a kölcsönösen követendő magatartás végett három év előtt kezdti tárgyalások befejeztettek, és az orosz politikának teljes összhangzására vezettek Közép-Ázsiában, valamint Európában, minthogy az a beke biztositására és fentartására van irányozva, a mint ezt Oroszország saját érdeke kívánja.

Konstantinápoly, febr. 4. A szultán táviratilag fejezte ki fájdalomi részvétét az orosz cs. családnak, Helena nagygnő halála alkalmából.

Páris, febr. 3. A nemzetgyűlés mai ülésében, azon indítvány alkalmából, hogy Lyonban a párisihoz hasonló helyhatósági kormányzat hozásók be, — kinyilatkoztatá a belügyminister, hogy a kormány ezen fontos kérdést, valamint általában a helyhatósági intézmény kérdését tanulmányozni fogja.

Országgyűlés.

A képviselőház febr. 4-iki ülése.

Ugron Gábor benyújtja az Udvarhelyszék 63 községe által aláírt kérvényt, melyekben a kövezet vám eltörlését kéri.

Napirend: A pénzügyi bizottság határozati javaslatai.

Csiky Sándor pártolja Tisza Kálmán módosítványát a pénzügyi bizottság ellenében. Az incompatibilitást minden áron keresztül akarja vitetni, s ezért ajánlja azt a ház figyelmébe, s kéri a házat, utasítsa a kormányt, miszerint mihamarabb egy incompatibilitási tvjavaslatot terjesszen elő.

Máriássy Béla nem tartja olyan rosznak a közigazgatást, mint mondják, de mégis reformokat kíván. Nem tudja elképzelni, hogy lehessen valaki egyszerűre 2—3 helyen. Tisza Kálmán módosítványát még sem tartja egészen czélszerűnek, hogy e bajt orvosolja. Először is a hivatalnokoknak kötelességeit kellene szabályozni. A tétel tehát megfordítva állna, s nem a képviselő nem lehetne hivatalnok, de a hivatalnok nem képviselő. Ajánlja módosítványát a háznak.

Csernátony Lajos komoly megfontolásra tartja méltónak a kérdést; de nem kell elsielni a dolgot. Kéri Irányít, halassza indítványát későbbi tárgyalásra. — Az incompatibilitás kérdésében javaslatot sürget. A hivatalnokok szaporításának és lassúságának van egy oka, melyet eddig nem említettek, a protektio, pajtáskodás etc. — A minister pedig azért teszi meg az ajánlottat hivatalnokká, mert elvárásokat akar szerezni, s az el-lenségeskedést eltörleni. Kéri a miniszterelnököt, tekintse úgy kinevezését, mintha az is benne lenne, hogy „ideiglenesen“ van csak kinevezve, mert így több jót fog tenni. Bocsanatot kér a jó tanácsért, és pártolja Tisza Kálmán módosítványát. Ezután Éber Nándor szól a tárgyhöz.

Szell Kálmán zárbeszéde

(a képviselőház jan. 31-ki ülésében.)

(Folytatás.)

Az én adataim szerint 1868-ban — megjegyzem, a tényleg az állam pénztárába befolyt, nem pedig az előirt bevételeket véve fel, mert ezekkel számítani ismét nem lehet, — befolyt 1868-ban 390,554 frt. Ez előfordul a zárszámadás illető helyen; 1869-ben befolyt 343,660, 1870-ben 217.174 frt, ugyanakkor 455,249 frt a tiszai kerület beváltásából; 1871-ben 331,220, ugyanazon évben a tiszai koronai terület után 214,815 frt; 1872-re elő van irányozva 1.293.404 frt, ugyan-csak a tiszai koronakerület után 145,714 frt összesen 3 millió 461,690 frt, tehát még 566,000 frttal kevesebb mint a jelentés szerint, a hová egy előirt, de be nem nem folyt összeg is csuszott be 1870-ről. Hol van azonközül 6 millióra menő különbözet, mely köztem és a képviselő ur számítása közt van? azt nem tudom. Az összes zárszámadásokban az államvagyon eladásából nagyobb összeget mint tényleges bevételt nem találtam. Az ingó államvagyon értékesítéséből a képviselő ur számítása szerint 8,921,561 frt folyt be. Az én számításom és a pénzügyi bizottság jelentése szerint befolyt 6.278,846 frt, tehát ismét 2.700,000 frttal kevesebb mint a mennyit a képviselő ur számításában felvett. 1868-ban befolyt 985,289, — 1869. évben 395,145 frt, — 1870-ben 747,488 frt, 1871-ben 2.150,915 frt, 1872-ben ismét 2 millió. Ez is tehát egy nem épen jelentéktelen 2.700,000 frtra rugó különbözetet tesz.

Ezen kívül a képviselő ur adóhátralékokból, behátralékokból és államkövetelésekből számított 1868. és 1869-re, tehát két évre, a beadott zárszámadások szerint, összesen 21 milliót, míg én szerintem az 1868. 69 évek végeig bér- és adóhátralékokból nem folyt be több, mint 9 millió 674,559 frt, sőt az 1870. és 1871. évben ez uton befolyt összegeket is hozzávéve, az egész négy éven át csak 13.401,826 frt jö ki. A t. képviselő ur szerint 1868. 69-re 21 millió; tehát ismét egy 12 millióra menő különbözet, mert ezen bevételeket méltó tatott 1868. és 1869-re szorítani. Egyébiránt itt azt kell megjegyezni, hogy a t. képviselő ur talán a tiszai vasutársulat által refundált részvényeket számította hozzá, mint melyek a kö-

veteléseket apasztották és a befolyt követelések egy részét képezik; de erre legyen szabad megjegyezni, hogy ezen részvények is megvannak, ezeket az elköltöttek közé számítani ezen okból nem lehet.

Ha az államköveteléseink többi ágazatából befolyt összegeket az utolsó krajozárig számítom is, a 21 milliót részemről kihozni nem tudom. Egyébiránt, t. ház, a kérdés ott rejlik, hogy feltudjuk-e mutatni, hogy ezen összegek hova költöttek el, igen vagy nem? Azon rész aze általános jelentésnek, mely evvel foglalkozik, a t. ház elé állította azt, hogy 1871-ig a rendkívüli kiadásokra előirányzott összegekből kiadott tényleg 140 millió 723,000; ezen 140 millióból beruházások, vasutépítések és egyéb tágabb értelemben vett befektetések címén a kamatbiztosítási összegekkel együtt kiadott 107,840,000, míg 32.883,000 egyéb rendkívüli kiadások címén 4 éven át. Ez tehát már maga 140 millió 1872-ben, ha hozzászámítjuk az elterhelt, illetőleg az elfogyasztott tőkék közé az 1872. évre praelimináltakat is, nagyon természetesen hozzá kell számítani az 1872. esztendőre előirányzott rendkívüli kiadásokat is, és itt azt találjuk, hogy praeliminálva lett 70 millió, a melyből körülbelül mintegy 59.500,000 frtra mennek a beruházások tágabb értelemben. E 70 millió a másik összeggel kitesz 210 milliót.

Igaz, hogy a közt — mondom, az egész 5 évi cyclust véve — mintegy 40 millióra rug az, a mi nem productiv czélokra lett elköltove, hanem a renkívüli kiadások sok egyéb ágazataira. Igen, de itt nem arról van szó, hogy helyes volt e vagy nem, mindazokat ott meghagyni, mindazokat adóssággal, pénzkészlettel vagy rendkívüli bevételekkel fedezni, megjegyezve egyébiránt, hogy a mi ingó vagy ingatlan államvagyon értékesítéséből, kölcsönből befolyt és kész tőkéből, az a 4 éven át a fentebbi értelemben vett befektetésekre fordított 1868-tól 1871-ig; de arról van szó, hogy kimutassuk, hová költöttek azon összegek, melyek mint az állam készleteiből, az állam kölcsöneiből elköltött összegek jelentkeznek.

Ha tehát a helyes uton megyünk és felvesszük azon számokat, melyeket a kölcsönök effektive az állampénztárnak szolgáltatnak, azt fogjuk találni, hogy szolgáltatott: a vasuti kölcsön 68 mil. 733,000 ftot, a gömöri vasuti kölcsön 5.855,000 ftot a 30 milliós kölcsön 24.735,000 ftot, a sorsolási kölcsön 54 millió; az ingók és ingatlanok eladása kerékszámában: 10 millió; az összes kölcsön 14.470,000 frtot; a közösek: 9.902,000 ftot; az adó- és hátralékok körülbelül 14 milliót. Ez összesen tesz: 172,598,000 frtot. Miután azonban a gömöri kölcsönnek azon része, mely 1872-re a gömöri vasutnak építésére igénybe nem vétetett, a kimutatás szerint teljesen megvan, itt már 3 milliót le kell számítani. (Közbeszólások a baloldalon.)

Méltóztassanak a tárgyalások alkalmával ez iránt kérdést intézni és a felvilágosítást egy a pénzügyminister ur mint én is meg fogjuk adni, miután a sorsolási kölcsönből azon 6 millió előleg visszatérítése után, mely az 54 milliós kölcsön egy részének folyósításánál vissza fog törtétni, megvan mintegy 10 millió, a sugár- és körura előlegezett összegek, melyek csak kölcsön adatak, mintegy 3 millióra mennek: itt is 14 milliót le kell ütni a számításból. Le kell ütni továbbá azon 7 milliót is, mely az 1873-ki budget tanúsága szerint a 30 milliós kölcsönből az 1873. év rendelkezése maradt, azon refundatiója után az alapoknak, mely az épen most felvett kölcsönből, mint az 1872-ki övnek eddigi ideiglenesen, de most véglegesen történő fedezetéből refundált tui fog a kölcsön-törvény iránt a házban befolyt tárgyalások értelme szerint.

Ha ezeket így vesszük, és az elköltött pénzkészletekhez hozzászámítjuk a függő adósságokat és hozzá adjuk még azon összegét a legújabb kölcsönnek, mely ezen alapokból vett tartozások fedezésére van hivatva, és ezt felvesszük 32 millióban: akkor azt találjuk, hogy 192.000,000 az a mi az államnak kölcsöneiből és készleteiből elköltött. Ezen 192 millióval áll szemben azon 210—212 millió, melyet a rendkívüli kiadásokat elköltött összegként fel tudunk mutatni. Ez az 1868. és 1869 esztendő feleslegeinek egy részé-

ből és egyéb rendkívüli bevételekből fedeztetett és úgy egyenlített ki magát a 18 millió.

(Folyt. kor.)

A bankügyi fiasco genesis.

Tisztelt olvasóink bizonyára szívesen veszik, hogy a magyar kölcsön kudarcát minden oldalról megvilágítván, érvényt szerezzünk azon közmondásnak, hogy: „saj t káran tanul a magyar“. Itt azonban nemcsak a kudarc, hanem annak következményei is mérlegbe esnek és önkénytelenül is azon kérdés merül fel, vajon Erlanger et Compagnie, avagy „újabb“ theoria szerint az Erlanger-groupe azon helyzetben lesz-e, hogy a magyar pénzügyminiszternek 54 millió forintot beszállítson akkor, midőn a kölcsönre csak egy fél millió forint iratott alá, a mi a kölcsön 1/9-ed részét képezi? Ez azonban csak későbbi dolog lévén, térjünk át a fiasco genesisére, mert ez sokkal tanulságosabb, hogy sem ez uttal mással is foglalkoznánk.

A ki a magyar költségvetések el csak némileg is foglalkozik, tudni fogja, hogy 1872-ben 28 millió hiány volt fedezendő.

Kerkapoly pénzügyér politikájához tartozván a jövőt mindig rózsaszínből tünteti fel, ez alkalommal is a pénzügy jövő zenéjének egyik nótáját fújdogálta, hogy t. i. a bevételek már a legközelebbi évben szaporodni fogván, nincs szüksége kölcsönre, majd fedezni ő a hiányt.

As 1872-diki országgyűlés tehát feloszlott, a nélkül hogy a kölcsöntörvény megszületett volna.

Az állam pénztárai ez időben igen furcsa helyzetben voltak, és egy szép reggel a pénzügyér arra ébredt fel, hogy nem tud fizetni.

Ha Kerkapoly nem szenved pénzügyi myopában, oly bankgroupéhoz folyamodik, a mely egy köteendő kölcsön fejtében néhány millió összeget készpénzben nyújtani képes lett volna. Igen ám, de Kerkapoly vérmes reményekkel vajudott és a bevételek emelkedéséről táplált álmait nem engedte, hogy kezeit egy kölcsön anticipálásával megkösse. Kifőzött tehát egy pompás tervet, mely abból állt, hogy egyelőre a rendelkezése alatt álló alapokat veszi igénybe és a jövedelemből majd visszahelyezi. A terv csak félig sikerült, t. i. az elvétel, de a visszahelyezés nehézségekből, ne mondjuk lehetetlenségekből ütöközött.

Tovább fűzte tervét és elhatározta, hogy a kincstár papirkészletét — mint p. a tiszavidéki vaspálya elsőbbségi kötvényeit stb. elzalogosítja. Erre már közvetítő kellett, mert a pénzügyminiszter csak nem mohatott maga Frankfurtba, Berlinbe, vagy máshova zálog-üzletet effectuálni, itthon pedig nem igen lehetett ezen „Vorschussgeschäft“ keresztül vinni és pedig két oknál fogva: először mert az oly bankgroupék, a melyeknek pénzük volt, nem akartak előlege adni; csak egy kölcsön fejében, melyet az országgyűlés jóváhagyása rennyében azonnal kellett volna megkötni, de erre Kerkapoly nem állt rá; másodsor az oly groupék, a melyek kölcsönkötés nélkül is szerettek volna a pénzügyérrel összekötötésbe jönni, nem voltak birtokában azon összegeknek, melyek a pénzügyér helyzetén segíthettek volna, és így nem maradt más hátra, mint a magyar állam papírjait közvetítés útján a külföldi piacokhoz elhelyezni. Ezen közvetítési műtetre is csak bankgroupo vállalkozhatott, mert közönséges sensálók ily nemű műtetre nem igen alkalmasok. Igen ám, de ezen műtetre sem vállalkozhatott szilárd hitelű groupo, mert igen jól tudta, hogy ezen műtét két órárd, a mely nemcsak a magyar hitelt, de a közvetítő consortium hitelt is megsebesíti; miathogy a penzvilágunk nem igen lehet valami magas fogalma oly közvetítő bankgrouporól, a mely arra sem képes, hogy egy államnak tökéletesen fedezett papírjaira saját zsebéből adjon néhány milliót, hanem kénytelen azokat a külföld piacára dobni. És éppen itt kezdődik az új magyar kölcsön discreditirása, mert a kereskedelmi világban nagyon rossz jelnektekintik, midőn valamely kereskedő a napi költségek fedezése tekintetéből már a boltbeli portékát kénytelen elzalogosítani. Erre a dicstelen művetre Kohenék, az az Erlanger-groupe vállalkozott, elfeledvén azt, hogy ezen házalási rendszer meg fogja magát boszulni, a mint meg is boszulta magát, mert a tőkepenzesek még Londonban sem hajlandók oly állampapírokból fektetni tőkéiket, melyek a legkisebb szükség esetében házalási áruként ozipeltetnek piacról piacra. Hogy ezen eljárás Magyarországnak mily óriási károkat okozott, azt csak az fozza kiszámíthatni, a ki tudja, hogy még magán embernél is mibe kerül, ha tönkre silányított hitelt rehabilitálni akarja, hát még egy államnál, a melynél az arányok hatványozott nagyságban növekednek.

Még egy phasist kell megemlitenünk, mielőtt következtetünk. Nevezetesen a magyar állampapírok elzalogosítása után ismét azon igen természetes esemény adta elő magát, hogy az előlegképen kapott pénz nem volt elég arra, hogy az igénybe vett másrendeltesű fouds'ok helyreállításán kívül még más szükségletek fedezésére is szolgáljon és így a pénzügyminiszter ismét azon dilemmába ju-

tott, hogy pénzt kérjen, de kitől? A bankgroupok most még kevésbé tanúsíthattak előzékenységet, miután már a „jövő termés“ gyümölcsei is elcsomagóztak. Tehát faut de mieux a pénzügyminiszter nem tehetett mást — mint ismét Erlanger-éknél kellett kopogtatni, és pedig miután már nem volt mit elzalogosítani „személyes hitelt“ kellett igénybe venni. Igen ám, de Erlangerék „véletlenül“ nem tartanak annyi készletet, hogy bármikor is néhány milliót bocsáthassanak a pénzügyér rendelkezésére, mit volt tehát mást csinálni, mint egy kis Wechsleiteireit szőnyegre hozni, és pedig úgy a mint a körülmények megengedték. Ugyanis az Erlangerház trasztirozott a franko-austrian bankra, ez pedig a franko-magyarra, a mely aztán az Erlangerházra dolgozott és ezen circulus vitiosus útján a külföldi piacok meglehetősen csomó váltóval ársztattak el, fizetendők Budán vagy ott a hol. Az ez uton beszerzett pénz nagy nehezen eltartott aztán a míg az új kölcsön létre jött.

Ime oda jutottunk, a hová Erlanger és Cie. bennünket elkalauzolt. Most már az a kérdés, hogy hát innen, hogyan jutunk tovább? Egyébiránt az nem a mi dolgunk. Ám lássa Kerkapoly, miként kapja meg az 54 milliót, a melynek kifizetésére most egyedül az Erlangergroupe (!) van utalva. Mi csak constatalni akartuk, hogy a groupe rendszer mellett sem mind arany a mi fénylik és az ily viszonyok között nem csodálkozhatunk, hogy akkor, midőn az osztrák állampapírok értéke 5%-el emelkedik, a magyar papírok 10—12%-lejjebb szalának, sőt még azon sem lehet csodálkozni, hogy a nagy hűhó mellett 54 millió kölcsönből Londonban 1/2 millió mond egy fél millió font jegyeztetett.

Élni kevés, de meghalni — éppen elég! — „Sz. Sajtó.“

Lónyay Menyhért gróf beszéde.

(Folytatás.)

Adóképeségünk a múlt évek óta nagyban emelkedett. Sajnálom, hogy a netto-budget elvét, melyet óhajtok, — mi azonban nem zárta volna ki, hogy minden kiadás, és így az államjöveldelmek üzleti kiadásai is külön a költségvetésben ne szavaztassanak — a pénzügyi bizottság elvetette. Sokkal tisztább képét nyernénk ezáltal adóképeségünk emelkedésének.

Én most azon nézetben vagyok, hogy a netto-budget, a mi viszonyainkat tekintve, sokkal helyesebb lenne. — Az 1873-ki költségvetés 200 millió bevételt mutat, de nem mutatja ki láthatólag, mennyi ebből a valóságos tiszta bevétel, oly bevétel, mely felett rendelkezni lehet. A netto-budget szerinti előirányzat is feltételezi minden, a jövedelmek beszerzése iránti kiadás egyenkinti részletes elősorolását és megszavazását. Hogy a magyar emberre nézve a budget érthető legyen, arval kezdeném, hogy elősorolnám az összes bevételeket s minden tételnél a bevételek végét, az igényelt kiadást p. o. a dohány összes bevétele 1873-ra 26.976.000 frt, kiadás 12.803.000 frt, tehát a dohány címén a netto-budget tétele: 14.173.000 frt, ha ezen módon számítluk a valóságos jövedelmet, az 1873-ra előszámított 200 millió rendes jövedelem leszál körülbelül 127 millióra; a pénzügyi bizottság is hozzávetőleg ennyire teszi. Ezt mindenképpel ismernie kell mindenkinek, ki a költségvetéssel foglalkozik, mert csak így lehet vinni öntudatos államgazdálkodást.

Ha a legközelebbi múlt években így számoltunk volna s a netto-bevételekből levonjuk az általános kiadási tételeket, mint udvartartás, államadóssági járulékok, a mi adósságaink kamata; ha továbbá a közös költségeket, a mi azután marad, az fordítható deficit nélkül saját kiadásainkra. Ez adott volna pénzügyi állapotunkról biztos képet s talán ennek folytán óvatosabbak lettünk volna a kiadások megállapításánál. Én részemről az 1874-ki költségvetést ily alakban óhajtanám már egybeállítva látni; sőt azt óhajtanám, hogy terjesztene elő ily számítás a pénzügyminiszter a jelen évre is.

Annai tény, hogy tiszta bevételünk, mely 1868-ra 98 millióban volt előirányozva, a pénzügyi bizottság szerint 126—127 millióra emelkedett.

Minden adótétel emelése nélkül, sőt a só árának 2 frt 48 krral leszállítása, az illetékeknel behozott némely mérséklések mellett is 29 millió tiszta rendes jövedelem-emelkedés, tehát egy majdnem 30%-nyi emelkedés közzelfogható bizonyossá az adóképeség emelkedésének, mi egy majdnem 600 milliónyi tőke 5% kamatját képviseli.

De az államvagyon is nevezetes értéket képvisel.

Az államerdek 4 millió catastralis holdat, az állampapírok többnyire a legjobb helyeken 550 ezer catastralis holdat tesznek.

Az államszámvevőszék jelentése szerint az állam ingatlan értéke, a szorvelvények és természetvényekkel együtt — de a határvidéki erdőségek nélkül 428 milliót tesz; ha ehhez számítluk a 126 millió activ követeléseket 554 millió értékkel bírnak.

Azt is merem állítani, hogy maga azon értéktöbblet, melylyel az állam ingatlan vagyona az utóbbi hat év alatt minden értékek gyors emelkedése folytán növekedett s a valóban készpénzben tett jövedelmező beruházások kélszerte nagyobb értéket képviselnek, mint a mennyit a 6 év alatt költött újabb kölcsönök tesznek. A pénzügyi bizottság elég szigorú számítása szerint 1872. év végeig tett gyümölcsöző befektetések 234,430,000 frt erejéig mutathatók ki, holott — mint láttuk — a felvett kölcsönök névértéke nem tesz 200 milliót. Tisztelt barátaim Gorove és Feszt, kik méltán tekinthetők a nemzetgazdasági állapotok megítélésénél tekintélyeknek, hivatalos adatok alapján számították hazánk anyagi emelkedését; t. barátom b. Kemény Gábor megemlíti beszédében azon értékelkedést, melyet a vasutak kiépítése okozott; oszton nézetét és azt hiszem, hogy nagy értékelkedést okoztak és fognak okozni egyedül a már önálló kormányzatunk idejében létesített és épülőfélben levő vasutak.

Az állampapírok hossza 135 mértföld, a gömői iparpapíroké 21 mld, az újabbban garantírozottaké 395 mértföld, tehát összesen 551 mértföld.

A tapasztalás azt mutatván, hogy a földérték értéke a vasutak megnyitásával azonnal tetemesen emelkedik: ha ezen értékszaporalatot csak 2 1/2 mfdnyire vesszük is jobbra és balra a vasutaktól: vagy 28 millió catastralis hold értékének emelkedését eszközölk az új vasutak: ezt holdankint csak 20 frttal felvéve, az magában 560 millió értékszaporalatot eredményezend.

De nem kell arra nagy bölcsesség s számítási képesség, hogy bárki meggyőződjék, hogy a múlt 6 év alatt, ha nem is oly nagy mérvben, mint a monarchia másik felében nálunk is nagy mérvben növekedett az összes nemzet anyagi jobbléte. Legfontosabb s legörvendetesebb jelenség pedig az, hogy a vagyonosodás terjed nemcsak a gazdagok kastélyaiban, a polgári osztály lakaiban, mint azt t. miniszterelnök ur tegnapielőtti beszédében kiemelte, de mi ennél fontosabb a nép nagy tömegében a munkásság és takarékoság kezd meghonosulni; új tőkék képződnek mindannak dacára, hogy már most három évig nem volt nagy termésünk s nagy kivételünk. Nincs tehát ok, hogy hazánk pénzügyének jövője felett kétségbe essünk. Mint kimutatám, adóképesebbek vagyunk mint voltunk hat év előtt; hitelképesebbek vagyunk és pedig nevezetesen, mint voltunk akkor, mikor az önálló gazdálkodást megkezdtük. De mint több szókon által helyesen hangsúlyoztatott, a főhiba abban volt, hogy nem járunk el a terv szerint, elerendő czéljaink iránt nem voltunk önmagunkkal tisztában. Erre kell mindenképpel törekednünk. Tudnunk kell, mit akarunk, és azt következetesen keresztül is kell vinnünk. (Helyeslés.)

Minden rosznak meg van a maga jó oldala, és pénzügyi állapotunk aggasztó voltáról általánosan elterjedt azon hiedelemnek is, romoljuk, lesz azon jó hatása, hogy jövőre határozott elvek szerint fogunk eljárni (Helyeslés). A jelenlegi törvényhozásnak feladata, — mint a pénzügyi bizottság is kifejezte jelentésében — mindenképpel az, hogy az 1873-ik évre az állam rendes háztartásában a sulyegyen helyreállítassék. De már most meg kell vetni alapját annak, hogy a jövő és az azutáni években is ne költsünk többet, mint a mennyit jövedelmeink megengednek. Bizonyos határozott elvek szerint járjon el a kormány a költségek előirányzásában, a képviselőház pedig azok megszavazásában. Használjuk fel a jelenlegi állapotot arra, hogy ezen irányban határozott lépést tegyünk. (Helyeslés.)

Ha felismerjük az elkövetett hibákat, könnyű lesz azok orvoslása. Mi és még inkább apaink szerettük magunkról mondani, hogy Angliát kivéve, egy nemzet sem alkalmas annyira az önkormányzat kifejtésére az önségélynek társadalmi uton valóltására, mint éppen a magyar nemzet. És méltán büszkéek lehetünk arra, hogy midőn a mostoha politikai viszonyok folytán egy gravaminális országgyűlés és egy Bécsből kormányzott még tehetetlenebb helytartóság nem volt képes a nemzet szellemi és anyagi kívánalmainak teljesítésére a legközelebbi is tenni: akkor résztint a társadalmi életben feltámadt őszinte ügyeket, egy Széchenyi és társainak, a kiknek munkásságában én mint ifjú szintén részt vettem, buzdítására igen sok szépet és üdvöst teremtett, résztint egyes törvényhatóságok jó példával mentek elől sok hasznosnak és czélszerűnek létesítésében és méltán támadhatóit mindnyájunkban azon gondolat, hogy igenis Angliát és Észak-Amerikát kivéve nincs nemzet, mely az önkormányzati és társadalmi uton annyi üdvös dolgot maga képes volna létesíteni, mint a magyar.

De ezen életű erő megszibadt a 49-ki év után. Hazánk határain túl intézkedtek hazánk sorsa felett Az engedelmis nép az önkény uralom parancs-szavára meghajolt annak rendeletei előtt és elveszté azon nagy erőt, mely az egyes magánosok és a hatóságok tevékenységében rejlik. Nem csoda tehát, hogy midőn az alkotmányosság újabb korszaka felvirult, mindenki mindent a kormánytól és a törvényhozástól várt.

Policialis és centralisált államokat leginkább jellemzi az, hogy az állam kormánya minden hatal-

mat saját körében egyesítvén, megszűnik a magánosok tevékenysége, és ha ily centralisált kormányval bíró államok alkotmányosak, az összes gondoskodás tevékenység legfelebb a törvényhozásban nyilvánul.

Az ily törvényhozás feladata: az állam javára megszavazni minden költséget, mert az állam gondoskodik mindenkiről és áll mindenképpel felett. Az ily állam költségvetése szükségképp nagy és az állampolgárok adóbeli terhelhetése igen súlyos. Itt megszűnik azon üdvös tevékenység, mely oly szabad államokban, minő Anglia és Amerika, az ország minden vidékéről szokott nyilvánulni és nagy dolgok kivétel a lehető legczélszerűbb módon eszközölni. (Élénk helyeslés.) Az ily állam működése chablonszerű, mely a külső illetőleg rendszeresnek mutatkozhatik ugyan, és egyes nagy dolgokban fényes eredményeket is tud a szem elé állítani, de a belső népélet teng és ha jönnek nehézkörülmenyek, ha bármely oknál fogva megbomlik a mesterségesen egybeállított gépezet, a véletlen fog az ily államok sorsa felett dönteni.

Igenis, t. képviselőház, nem tartozokom kimondani, hogy mi is, habár lassan és nem teljes mérvben, de a lejtő felé közeledünk. Felfogásom szerint az állam kormányának és a törvényhozásnak kötelessége mindazon magas feladatoknak megfelelni, de csak is azoknak, melyek létesítése egyedül az állam útján eszközölhető, és melyek az összes államnak egyenes hasznára vannak. Az államnak kötelessége megtenni azt, a mi a magán tevékenység határain túl megy, de nem mindent mindenkiért (Általános élénk helyeslés.)

Azt tartom ugyan, hogy ez nem szorosan a mostani költségvetés tárgyalásának keretébe való, de szükségesnek tartottam felhozni azért, mert úgy vagyok meggyőződve, hogy költségvetésünkben sok oly tétel foglaltatik, mely ezen elvvel nem egyeztethető meg. Én azt hiszem, hogy ez ország jövője s pénzügyeinek rendezése érdekében szükséges ez elvet a jövőben következetesen keresztülvinni, mert elvégre itt az ideje, hogy a nemzet jellemével meggyőzően rendezett, állapotokat teremtsünk, s hasznos tevékenységben egyesüljön minden életképes elem, ne várja mindenki egyedül felülről a gondoskodást, én azt nem tartanám örvendetes állapotnak, ha a közügy iránti minden tevékenység és érdekeltség csupán ezen terem falai közt jutna érvényre. (Élénk helyeslés.)

Nem akarom most — az általános tárgyalásnál — fölemlíteni költségvetésünk mind ama tételét, melyet az érintett elvvel megegyeztetetőknek nem tarthatók, — inkább a költségvetés részletes tárgyalásánál lesz enek helye. Általában azt hiszem, hogy a jövő évi költségvetés részletes tárgyalásánál, melyet óhajtanék végre más renlsru, ugynevezett normal-budgetnek tekinteni, kellene gondoskodni mindezekről, — gondoskodni a budget czélszerűbb beosztásáról is, mi annyival inkább is szükséges, mert ha már egyszer ily rendszeres költségvetéssel bírnak, a budgettárgyalások nem fognak annyi időt az egyéb törvényhozási teendőktől elvonni. (Halljuk! Halljuk!)

A pénzügyi bizottság a többek közt kiemelte azt is, hogy a központi kormányzat költségeit lehet és kell mérsékelni, és ez iránt javaslatot vár a miniszteriumtól. Teljesen osztozom e nézetben, de míg a jelenlegi rendszer fennáll, nagyobb megtakarításokat a központi közigazgatási költségeknél alig lehet létesíteni. E tekintetben egyetérték a miniszterelnök ur nézetével. Azonban az én véleményem az, hogy mindaddig, míg a társzák czélszerű beosztása iránt nem történik javaslat s megállapodás, ezt eszközölni nehéz lenne, javaslatot tenni tehát szükséges ez iránt. S ezt most, midőn pénzügyi helyzetünk iránt általános aggodalom létezik, kivinni könnyebb, mint ha azt elhalasztjuk, a megszokottan változtatni később nehéz leend, mert ha pár jó év következik s az aggodalom megszűnik népünknel, mely conservatív hajlammal bír s nem könnyen válik meg a megszokottól, czélszerű reformot keresztül vinni többé könnyen sikerülni nem fog.

Grammont herceg Magyarország ellen.

Grammont herceg folytatja gyanúsításait az osztrák-magyar kormányférfiak ellen. Andrassy gróft és a magyarokat támadja meg.

Nemrég a „Journal des Débats“ bécsi levelet közölt, mely híven és okmányokkal igazolta Andrassy gróf magatartását az 1870-iki eseményekben. E levélre most a bonapartista „Constitutionnel“ hosszú czáfolatot közölt, mely hírszerint Grammont tollából került ki, s melynek főbb részei következők:

„Ha valamely cabinetnek nem illik a francia császári kormányról sértőleg szólni, akkor az első sorban a bécsi cabinet. Mig III. Napoleon a trónon ült, az osztrák diplomácia, de különösen a magyarok jól érték el fejedelm előtt oly mélyen meghajlani, a mint ma Vilmos császár előtt teszik.

„Hogyan magyarázható ki azon gyűlöletes hang, melyen Andrassy gróf kö lönyei e pillanatban Napóleon császárról szólnak? Igen egyszer-

men! A meghalt császár alaposan ismerte a magyarokat s a bizalmas tárgyalásokban már rég óta az osztrák császárt a magyaroktól, mint kik Ausztriának ép oly ellenségei, mint Franciaországnak s kikre számítani nem lehet. Napoleon igen jól volt értesülve a Pesten szőtt eselszövényekről s Ferenc József császárnak előre megmondotta, hogy az 1867-ki dualistarendszer az osztrák császárságra a legválságosabb következményű lesz. Az események ma igazságot szolgáltatnak a megholtaknak, a jövő még inkább megerősítendő jóslatait. Azon állítás, hogy Andrassy gróf a két császár közt folyó minden tárgyalásról értesítve volt, egészen hamis. Mi e tekintetben minden állításunkat fenntartjuk. Határozottan kijelentjük, hogy Ferenc József megbízottjainak akkor formászerint megtiltotta, hogy az akkori magyar miniszterelnököt Andrassy grófot a kabinet titkába avassa s mindenki, a ki a fejedelm jellemét ismeri, vallomásunkat el fogja hinni.

Ferenc József bárkinél jobban tudja, hogy a német és szláv Ausztria egyrészt s Magyarország másrészt egészen elütéses célokra törekszik Magyarország csak az elszakadásra gondol s a legközelebbi válságban, ha a monarchia csak kissé komolyan lesz veszélyeztetve, a magyarok megkísérik az elszakadást. A Deákpart erkölcsileg meghalt a bécsi kormánynak. Lónyay urat noha nincs többé kormányon, az udvar még mindig protegálja, mi őt nem akadályozza oda működni, hogy a szélsőbal, mely a német dynastiáról halálni sem akar, jusson hatalomra. Mi ez izgatásokról jobban vagyunk értesülve, mint e pillanatban kimondani akarjuk. Mindezt Berlinben is tudják s kedélyesen mosolyognak fölötté. De ha az osztrák császár a magyaroknak szabad kezet enged, ez még sem jelenti azt, hogy Magyarország és Andrassy gróf helyzetét 1867. óta nem ismerjük. Nagyon jól ismerjük e helyzetet, mely ezen jelszóból áll: a németek és szlávok elnyomatása a magyarok által.

E pillanatban Andrassy és Orozy ur, két magyar egyes-egyedül, vezeti Ausztria külpolitikáját s Auersperg herceg ép oly jelentéktelen szerepet játszik, mint Andrassy ur Beust gr. idejében. Ez a valóság. De Beust legalább az ügyekben jártas minister volt, míg Andrassy grófot sem tanulmányai, sem diplomatiai praxisa nem teszi képessé a premier hivatalának viselésére. Már most meggyőződhetni a magyarok ügyességéről: 1867 óta a Habsburg-monarchia minden része közül Magyarország van legrosszabbul igazgatva. Nem sokára egész Ausztria érezni fogja a magyar politika hatását. Akkor majd Andrassy gróf osztotni fog elődei sorsában, mert Bécs a kelettel határos, hol a miniszterek gyorsan eltűnnek.

Hogy az 1870-ki eseményekre visszatérjünk, meg akarjuk jegyezni, hogy a „Debats” levelezője nem tartja meg szavát: leleplezéseket ígér, de éppen semmit sem leplez le. Mit mond? Semmit, csak azt, hogy magának a háborúnak előestéjén, Magyarország befolyása folytán, a bécsi kabinet a francia szövetségétől szabadulni akar, ezt szívesen elhiszük. Csak azt ne vessék folyton szemükre, hogy a bécsi kabinetet a brusque francia hadüzenet meglepte volna. Bécsben a háborúra oly jól elő voltak készülve, hogy néhány hóval előbb a császár Beust urral egyetértésben Albrecht főherceget Párisba küldötte, hogy Franciaország hadi erejét megvizsgálja, s Napoleon császárnak tanácsot adjon s a bécsi kabinetet a francia hadsereg hadi tervéről felvilágosítsa.

A „Const.” ezután visszapillantást tesz a multra, s így folytatja:

A Debats levelezője magán kívül van, hogy az orosz francia szövetség eshetőségéről szótoltunk; az mondja, hogy Ausztriát fenyegettük. Ez azt mutatja, hogy a magyar diplomácia megsebezhető részétalálta, mely sejteti litzik, hogy előbb-utóbb eljő a nemesis Pétervárról vagy Párisból.

Külföldi hírek.

Páris, február 3. Thiers, Dufaure kíséretében megjelent a 30-as bizottmány ülésében; kifejté nézetait a bizottmány által formulázott törvényjavaslatok felett; élénk ohaját fejezte ki a 2-ik kamara felállítására iránti megegyezés létrejötte végett; egyebiránt kinyilatkoztatta, hogy a törvényjavaslatot némi módosításokkal elfogadja; ezen módosítások a veto-jog kiterjesztésére és az elnöknek a nemzetgyűlésben a külügyekre vonatkozó interpellációk eseteiben is meghallgatására irányozták. A bizottmány szerdán még egyszer meghallgatandja Thierst.

Mint Szt.-Pétervárról 3-ról jelentik, az általános szolgálati kötelesség fölötti tárgyalások, melyekben Bariatinsky és Berg tábornagyok is részt vesznek, a hadi tanácsban a törvényes formák szerint folynak; ellenben a hadseregi szervezet iránti kérdések egy külön tanácsban tárgyaltnak a császár elnöklése alatt.

A „Golos” szerint az orosz és angol kormányok teljesen egyet értenek a Közép-Ázsiában fentartandó békére nézve. Azon állhatatosság, írja

az említett lap, melylyel az angol sajtó a legutóbbi időben a közép-ázsiai kérdést fejtegette, a valódi helyzet nem ismerésén alapuló félreértésből származott. Az angol lapok által e tárgyban elfoglalt állás a két kormány céljaival és törekvéseivel állított ellentétben, nem igazolható fellevelekben gyökerezett s ép oly kevésé felelt meg a dolgok tényleges állapotának, mint egynehány orosz lap abbéli állítása, mintha jövő tavaszkor Közép-Ázsia és külsőösen Chiva ellen hódító czéltől orosz hadjárat volna készülöben. Mire nekünk Chiva, kérdi a Golos, mit fogunk ott hódítani? Chiva mint a többi közép-ázsiai országot, nagyobb része sokat szenved a belzavaroktól, szervezatlensége által nyugtalanítja szomszédait s arra indítja őket, hogy vele szemközt összes erőmegfeszítéseiket a rend és béke fentartásának szenteljék. Régen nyugtalanítja már Chiva az orosz hatalomnak alavetett kirgizeket, rablásokat követ el az orosz karavánokon s mostanáig sem adja ki az orosz foglyokat. Hasonló állapotok nem tűrhetők, az orosz érdekeket meg kell oltalmazni minden eshetőségek ellen, s méltósága Chivában úgy, mint akármely ázsiai vagy európai országban tiszteletben tartandó Angolország, mely csaknem régen az abissinai Tódor ellen viselt háborút, jól tudja, hogy hasonló cselekvényeket büntetlenül tűrni oly hiba volna, mint a büntetést a senkinek sem szükséges sivatagok meghódításáig fokozni. Kevés földje van-e Oroszországnak, vagy talán kevés a dolga odahaza?

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, február 6-án.

A keleti vasut ügyében az „Ungarischer Lloyd” értesülése szerint a társaság igazgató-választmányja gróf Zychy Edmund indítványára felterjesztelt határozott a kormányhoz intézni, melyben a pénzügyminiszter interpelláltatni fog, vajjon az építési tőke refundálása végett február végeig beszerzendő 15 millió tekintetében megindította-e a szükséges lépéseket; továbbá fel fog szólíttatni a kormány azon terv közlésére, mely szerint a keleti vasut ügye rendezendő lesz, miután az igazgató tanács a legközelebbi közgyűlésen a tényállás előadása és saját eljárása tekintetében teljes felelősség fenntartása mellett, le akar köszönni.

A bécsi községtanács a polgármester elnöklése alatt tartott bizalmas ülésben elhatározta, hogy Gizella főhercegnő esküvője alkalmából 50,000 frnyi tőkével alapítványt tesz, mely a főhercegnő nevét viselve. A „Gizella-alapítvány” évi kamatát polgárlányok kiházasítására fognak fordítani, mire nézve a főhercegnő adományozási joggal birand. Azonkívül Bécs látkepeivel egy diszalbumot adnak a főhercegnőnek s egy fényes polgári táncmulatságot rendeznek.

A kolozsvári lovaregylet folyó 1873-dik évi február hó 22-kén délután 5 órakor a casino rendes gyűlési termében tartandó választmányi gyűlésre tisztelettel meghívja a n. tisztelt tag urakat. Kolozsvárt 1873 febr. 5. Bartha Lajos egyleti titkár.

III-ik kimutatás. A bécsi vilákiállításra Kolozsvárról felküldendő iparosok segélyező-sére adakoztak: Br. Bornemissa János 5 frt. G. Lázár Miklós 5 frt. Szili Alajos 5 frt. Bányay Vitéz 5 frt. Máriai Alhert 3 frt. Gr. Eszterházi János 3 frt. Béli Gergely 2 frt. Egy valaki 2 frt. Süz József 2 frt. F. M. 2 frt. Holdampf 1 frt. püspök Nagy Péter 1 frt. Szász Gerő 1 frt. egy iparos 1 frt. Szász Domokos 1 frt. Köleséri J. 1 frt. Kálai Lajos 1 frt. Kerekes József 1 frt. Bak Lajos 1 frt. Lászlófi Ferenc 1 frt. Molná Benedek 1 frt. Reich S. 1 frt. Szij. cz. 10 ft. Tömösvári Mik. 1 frt 55 kr. Czink János 1 frt 55 kr. Zilahi Mózes 1 frt 55 kr. Antkó János 1 frt 55 kr., Simon József 1 frt. Sziláry Mihály 1 frt. Szathmári György 1 frt. Rátkai József 55 kr. összesen 66 forint 30 kr., ezt az I. és II. kimutatáshoz hozzá adva, van az iparos segély egylet pénztárába elhelyezve összesen 242 forint 30 kr. A kereskedelmi és iparkamara kiküldött bizottsága.

A magyarországi posták mult évi tiszta jövedelme 350,000 frt.

Bartakovics Béla egri érsek önmaga, mint az „Egri Egyh. K.”-ben olvassuk — egyházmegyéje római kath. népiskoláinak főszelegésére 5450 frt osztrák értekből örök alapítványt tett le, s kezelésével a főképtalan felügyeletete alatt levő egyházmegyei ájtatos alapítványi hivatal biztata meg.

A természettudományi társulat Pesten, febr. 7-kén, márcz. 7-én, april 4-én és május 2-án fog természettudományi estélyeket rendezni.

Liszt Ferenc öt népszerű magyar népdalra zongoraátíratot szerzett, s e műve rövid időn, mint a „Zenészet lapok” melléklete fog kiadtni.

A bécsi vilákiállítási palota rotundájának fedélzete már teljesen elkészült s a pompás épületet folyvást sokan nézik. A napokban azon roszakaratu mendemondáival riasztották

meg a közönséget, hogy a rotunda bedőlt, azonban a hír természetesen tökéletes alaptalannak bizonyult be.

A helsingforsi „Kirjallinen Kuukaus lehti” (Irodalmi havilap) című finn folyóirat, mely kétévi fennállása óta sokat írt Magyarországról s irodalmunkról, közelebből Jókai „A mennyeli parittakövek” című elbeszélését közölte finn fordításban.

(Beküldetett) Az oroszvári növény-művelő intézet árjegyzéke. — A megrendeléseket az oroszvári növény-intézethez Oroszvárra Mosony megyébe kell intézni.

Pillischer Mór egykor versezi lakatos-tanoncz, most London egyik nevezetesebb műszerese, a vilákiállítás magyar osztályában akarja kiállítani saját találmányu görösótlámpáit s elismerést nyert műszereit.

Symson egy brit hadi hajó kapitánya az Izabel szigeten olyan falura bukkant, mely igen szilárdan és tartosán a fákra van építve. Az emberek természetesen létrák segítségével reggel leszállnak és este felmásznak.

Hadikfalván, egy nőnek 2 flu és 3 leánygyermek született, de 24 óra eltelté után elhaltak.

Greeley Horácznak a greenwoodi temetőben nyomdaérozóból készült emléket fognak állítani, mely czéltől az é.-amerikai egyesült államok minden nyomdája néhány fontnyi régi betűt fog adni.

A bécsi vilákiállításon gazdagon lesznek a florenzi muzeumok képviselve. A Szt.-Márk muzeumból 87, a nemzeti muzeumból 18, a Mária Magdalena-egyházból egy, az egyiptomi muzeumból egy és az Ognisanti refectoriumból hasonlóképp egy darab.

Eugenia ex-császárné azt hagyta meg fiának, hogy a politikáról soha senkivel se beszéljen, mire ez következőleg válaszolt: „E tanácsot könnyen követhetem; elhunyt atyámtól szintén többször hallottam s örökségben tőle gyűlöletet senki iránt nem örököltem.”

Megkésett elismerés. Közelebb Poroszországban egyszerre több rendjelt osztottak ki, melyekből a kölni dom főegyházfia Brásickenek is jutott egy, még pedig a Hohenzollern házirend sassa; a dologban az a furcsa, hogy „Magd. Ztg.” bizonyítása szerint Brásiecke már ezelőtt 8 hóval meghalt.

Sajátságos egyéniség halt meg közelebből a st-denisi koldus menhelyen. Neve Desjardins, s nincs talán Franciaországban ember, kit a rendőrség jobban ismert volna. Desjardins 83 évet élt s ebből 56-ot börtönben töltött. Harmincnyolc szor ítélték el s mindig ugyanazon büntények, család és bizalommal való visszaélés miatt.

Ricard, a leggenialisabb francia arczképfestők egyike, jan. 25-én Párisban meghalt.

A Vezuv mint Nápolyból a „Daily News”-nek távirják ismét nyugtalankodik. Mult szombatn szakadatlanul izzó köveket vetett ki Castellamareben az ablakok rezogtek vasárnap szokatlan erős füsttömeg szállt ki a hegyből.

Trochu tábornok, Páris egykori parancsnoka, 9000 frank nyugdíj kap.

Beküldetett: „Kis dalok” énektani gyakorló és dalkönyv népiskolák számára szerkeszté Goll János. I. füzet alsóbb osztályok számára. Post, 1873. Aigner Lajos. Ára 50 kr. o. é.

Dumas Sándor kijelentette, hogy többé nem fog szindarabokat írni. A „France” e hirt következő megjegyzéssel kíséri: „Ha a hires írónak valóban szándéka az általa tört uj uton megmaradni, akkor értjük, hogy visszavonul ama közönség kevésé hízogó nyilatkozatai elől, mely „nem haladt meg előre annyira” hogy a „Femme de Claude” egészségtelen és unalmas kicsapongásait méltányolni tudja.” Dumas Sándor „Femme de Claude”-ját különben csak három helyen, Rouenben, Bécsben és New-Yorkban engedni előadatni. A darabot nem fogják kinyomtatni, hanem mind a három helyen Dumas kézírata után tanulják be.

A potsdami színházban György porosz királyi hercege „Christine von Schweden” című drámáját tetszéssel fogadta a közönség.

Offenbach majus 20-án veszi át a Gaité színház igazgatását, s a „Monsieur de Pourceaugnac” című régi darabot is előadja, Lully zenéjével s ama korbeli ballettel.

Goudinet a görög függetlenségi harc korából nagy látványosságot készített, melyet a Porte-St.-Marta színházban fognak először színrohni.

Mammut esontváz. A magyarhoni földtani társulat legközelebb tartott közgyűléséből egy bizottság küldött ki a Lucenbacher Pál szobi birtokán talált mammut váz megtekintésére. E bizottság a dologban eljárt. Egyelőre csak néhány agyart és zápfogat, és az állkapcsokat találták meg. — Az ősvilági állat agyarai minde eddig ismereteket felülmúltnak nagyságban. Egy fogat, melyet öt darabban találtak, összeállítottak. A fog 9 lab hosszú, mi az állat többi testrésze nagyságára enged követ-czetni.

A honvédménházban Jókai Mór életfogytiglan egy honvédet fog saját költségén

tartani, és az ez évi első részletet már át is adta Vidacs Jánosnak.

A kolozsvári takarékpénztár 1873. Január havi üzlet forgalma Bevétel. 255 betét után 68,578 frt. 63 kr. Visszafizetett váltók 146,970 frt. Visszafizetett előlegek 8870 frt. Befizetett kamatok 2,767 frt. 03 kr. Illetékek 816 frt. 90 kr. Hízbér az intézet saját háza után 360 frt. Allam illeték előlegek után 13 frt. 30 kr. összesen 228,375 frt. 86 kr Pénztár maradvány 1872. Deczember 31-ről 46,639 frt 87 kr. főösszeg 275,015 frt. 73 kr. Kiadás. Visszafizetett betétek s tö-résített kamatok 225. tétel után 82363 frt. 63 kr. Kifizetett folyó kamatokra 2 frt. 77 kr. Leszámitott váltokra 144,546 frt Előlegek értékpapirokra 1490 frt. Kezelési költségekre 106 frt, 45 kr. Tiszti fizetésekre 293 frt 32 kr. Megjelölési díjakra 147 frt. Allam illeték előlegek után 13, frt. 30 kr, összesen 228,992 frt. 47 kr. Pénztári maradvány Január 31-én 46,023 frt. 26 kr. főösszeg 275,015 frt 73 kr. Kolozsvárt 1873 Január hó 31-én.

Thiersnek gyászolnia kell III. Napoleont. Elég különös, de meg kell lennie, mivel az ex-császár lovagja volt az arany gyapjas rendnek, s a szabályok azt tartják, hogy minden elhalt tagért a többinek gyászt kell fölvennie. Így jár az ember, ha aranygyapjas.

Uj patkányfogó. Pennsylvaniában egy quaker, kit igen haborgattak a patkányok, tömeges patkányfogót talált fel. Egy hosszú deszkát, melynek egyik oldalát zsiradékkal keni meg, alól hegyükkel fellálló halhorgokat rak, a tetejére pedig sajtot tesz, úgy hogy a lakomázó állatok a bekent oldalon becsusznak s a horgokban fennakadnak; első éjjel mindjárt harminczat fogott meg, mit most egész diadallal hirdet.

Mi az ára egy cethalnak? E kérdés fordult elő közelebb New-Yorkban törvényszék előtt. Egy közpénagságu cethal 150 tonna zsirral és 2000 font halcsonttal 11,000 tallér értéket képvisel.

Karikásostor és dohányzacskó a legsallangosabbjából fog pompázni a bécsi vilákiállításán. Debreczenből kerülnek oda s a karikást női kezek fonták, diszitették; a nyele zöld színű, háromszoros szirmok vannak rajta, a nyelet s az ostort kettős karika tartja össze, s az ostor vastagabb kiindulo pontján szintén szirmek láthatók, s igen finom fonásban vékonyodik meg. A nyél végén Debreczen város czimere igen ügyesen van kúmetszve. Mind a varrás, mind a fonás valami remek; a szirmdiszitések a legegészségesebb izlés és tapintatról tanuskodnak. Készítöje Tóth Esztiike. A dohányzacskó Kiss Imre és néje műve s szintén igen diszes: tányerát kívül diszes selyemvarrás ékesíti; sallangjain a szirmok gyönyörűen látszanak, itt ott selyemszálak csüngenek le; van rajta szép orszény is, melyben áll az — aczél, kova, tapló.

Öreg földünket 3064 különböző nyelvű és 110 féle vallásu ember lakja. Az összes emberiség számát közép számítás szerint 1350 millióra tehetni. 100 közül 6 a 60 évet, 500 közül egy a 80 évet, 1000 közül egy a 90 évet éri el. Évenként 40 millió, naponként 110,000, óránként 4500, percenként 75 haláletet történik. Születik évenként 51 1/2 millió. Házasság jön létre évenként 11,250,000.

Nemzeti színház.

Szerdán, febr. 5-én: A „Párisi szegények” dráma 6 felvonásban. E hatásos darabot hosszadalmassága dacára, még mindig kedvesen fogadják közönségünk. Planterost a bankár segédel, ki késő vénségében a nyomorban is megövtá vig kedélyét s az események ugyszólva, lebonyolítója, Mátrai adta helyes felfogással, alakítása lénypontjait meg is tapsolták. Szontgyörgyi a bankár gonoszágát több momentumban találóan színezte. A párisi szegény család rokonszenves alakja Antoinette Boér Emma k. a. ban kitünő személyesítőjére talált s ez este drámai érzés és hatásteljes játéka gazdag volt megragadó momentumokban, a minthogy a közönség is nem fukarkodott a kiérdemelt tetszés nyilvánításokban. Krasznai (Jenő) és Dezső (Andor) meglehetősen működtek, mindketten iparkodnak. Philippovitsné (Berniorné) és Körösiné (Bigot Regina) játékaról dicsérettel szólhatunk, mellettök Kendi (Bigot) kis szerepében derűtségre hangolta néhányszor a közönséget. Végül Eichner Anna (Alida) játékaról megjegyezzük, hogy gondallal igyekezett személyesíteni azon leányt, ki a furfangos bankártyát rabszolgá engedelmességre szoktatta s e törekvéseinek sikere is volt. Közönség közepes számmal.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyilttér.

N.-Szebeni sorshuzám febr. 5-én kihuzott számok:

77. 48. 64. 20. 43 jövő hozás 19. febr.

Közelebbi huzás Budai 15 febr.

Borza m. kir. lottó-irodája.

Játék-társulatokba

F Ü R S T E D E

nevezetes és kedvelt összeállításai szerint, az első részlet és a bélyegilleték lefizetése mellett minden időben beállhatni.

A magyar- állam- és stanislaui sorsjegyek február 15-én, az 1864-ki 100 frtos sorsjegyek mártius 1-én és április 15-én, a salzburgi sorsjegyek mártius 5-én, a hitelsorsjegyek április 1-én sat.

legközelebb leendő huzására

ajánljuk

A 18 résztvevőből álló társulatot

- A. csoport évenként 40 huzásal.** mely minden Austriában létező állam- és magán-sorsjegyet magában foglal, 25 havi 5 forintos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr.
C. csoport 5 hitel sorsjegyre. két 1864-ki 100 frtos, két 1864-ki 50 frtos, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 Genois-, 1 budai-, 1 Waldstein-, 1 Windischgrätz-, 1 Como- és 1 Keglevich sorsjegyre 25 havi 5 frtos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr.
D. csoport 5 drb. 1864-ki sorsjegyre, 3 hitel-, 1 1/2, 1839-ki, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 Genois-, 1 budai-, 1 Windischgrätz-, 1 Waldstein-, 1 Como-, 1 Keglevich-sorsjegyre 25 havi 1 frt. 50 kros részletfizetéssel, bélyeg 37 kr.
S. csoport 1 hitel-, egy 1860-ki 100 frtos-, 1 gőzhajózási-, egy 50 frtos triesti-, 1 Salm-, 1 Clary-, 1 Pálffy-, 1 Genois-, 1 budai-, 1 Waldstein-, 1 Windischgrätz-, 1 Como-, 1 Keglevich-, 1 Rudolf-sorsjegyre 25 havi 3 frtos részletfizetéssel, bélyeg 68 kr.

A résztvevők ezen csoportokban a teljesített részletfizetések után az összes sorsjegyek tőzsei arában osztoznak.

Játéktársulatok 20 résztvevő közt!

- I. 20 magyar 100 frtos sorsjegyre.** 22 havi 6 frtos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr. } huzás február 15-én, főnyeremény 100,000 frt.
II. 20 drb. 1839-ki 1/2 sorsjegyre 2 sorozatos sorjeggyel. 16 havi 15 frtos részletfizetéssel, bélyeg 2 frt. 55 kr. } Számhuzás 1873 mártius 1-én, főnyeremény 220,000 frt.
III. 20 drb. 1839-ki 1/2 sorsjegyre, 1 sorozatos sorjeggyel. 30 havi 8 frtos részletfizetéssel, bélyeg 2 frt. 55 kr. }
IV. 20 drb. 1864-ki 100 frtos sorsjegyre. 24 havi 8 frtos részletfizetéssel, bélyeg 1 frt. 30 kr. huzás mártius 1-én, főnyeremény 200,000 frt.
- Megrendelések és részletfizetések postai utalvány által eszközölhetők. A lefizetés tartama alatt minden huzásra játszanak a résztvevők, s annak teljesítése után kap mindenik I-nél egy magyar 100 fortos, II és III-nál egy ötöd 1839-ki és IV-nél egy 1864-ki 100 frtos eredeti sorsjegyet.

**Az osztrák Industrial-bank
váltóirodája**

ezelött

F ü r s t E d e.

(714)

1-6

Bécs, 1873 február hó.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Hallatlan olcsó árak.

Fársángi cikkek!

A legcsinosabb legyezők, bouquet tartók, vllágszerte divatos acél- és talmi arany-ékszerek, a melyek csillámlásukban a legvalódibb ékszerrel vetekednek;

mindenféle alarczok,

Füzértáncz (Cotillion) jelvények, legjobb illatszerek, szappanok, hajkenőcsök, fogporok és pépek

a nagy árutárlatban

a legnagyobb választékban kiállítvák, melyek megtekintésére tisztelettel felkéri a t. cz. n. érd. közönséget

Csapó Sándor.

712 4-5

Diszes kirakat.

(716)

Árverési hirdetmény,

1-3

Ezennel közhírré teszi alóli igazgatóság, hogy a kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön-intézetnél elzalogosított s folyó évi január hó végéig lejárt, és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adatni, és pedig az I. osztályu tárgyak, u. m. ruhanemük, házieszközök. áruk stb. árverezése lesz

folyó évi mártius hó 10-én.

A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüst-nemük, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi mártius hó 17-én.

Az árverezések az intézet helyiségében mindig délután 3 óraker kezdődnek. Figyelmeztetés! A kiváltás vagy átírás végett beadott, de még ki nem fizetés s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alkalommal hasonlag elárvereztetnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani vagy átírni, a már eladott tárgyakból a bejött többlet hasonlag öt illeti.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni. Kolozsvárt, február 4-én 1873.

A hitelbank és zálogkölcsön-társulat igazgatósága.

AZ

OSZTRÁK Industrial-Bank

(ezelött Fürst Ede bankháza)

Bécs, István tér 1. sz.

November 6-tól kezdve

pénztárjegyeket

bocsát ki

100, 500, 1000, 5000 forintos részletekben 5 %, 5 1/2 %, 6 %, 6 1/2 % kamat mellett 8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi lemondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennbbi naptól kezdve a magasabb kamatot élvezik. A kamatok a felmondásnál mindjárt előre felvehetők, s a főke visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden fővárosára utalványozható.

Az igazgató-tanács.
(Utányomat nem díjaztatik.)
709 4-8